

KANUN ADAMININ “DEHŞETENGİZ” EMEKLİLİK SAATI

Dr. Sinan Çaya (*)

ÖZET

Polislik mesleği, bütün zorluklarına rağmen; bireye yetki, imtiyaz duygusu, şeref ve bütün bunlar dolayısıyla bir tür görev hazzı bah eden; âdeta bir sevgi uğraşısıdır. Emekli sıfatıyla mesleğe vedâ etmek, özellikle bu itibarla fevkalâde zordur. Emekliliğin giderek yaklaştığı zamanlar dahi polis için çok hassas, kritik ve duyguyu yüklü bir safhayı temsil eder. Öyleyse, zamanı geldiğinde, polis emekliliğe hem kişisel olarak gerektiren ince bir psikolojik hazırlanma gerçekleştirmelidir hem de tekilât bu noktada mensuplarına, mümkünse ilgili bazı kurslar yoluyla, sivil hayata yumuşak ve sarsıntısız bir geçiş istikametinde yardımcı ve yönlendirici olabilir.

Anahtar Kelimeler: Polis, polislik, şeref, yetki, imtiyaz, emekli, emeklilik, bunalm.

ABSTRACT

THE “HORRIBLE” RETIREMENT HOUR OF THE LAW-ENFORCE

Despite all the hardships it entails; the policeman’s profession constitutes an almost beloved occupation providing the individual with authority, feelings of being privileged, honor and accordingly a sort of work pleasure. It is just on those grounds that it is extremely difficult to part with the job as a retiree. Even the times when retirement is approaching represent a delicate, critical and emotion-rich stage. Therefore; when the right retirement time arrives, on one hand a policeman should prepare oneself psychologically for the retirement in a proper manner and on the other hand, the organization may in that respect be helpful and orienting, if possible through convenient courses, in establishing a smooth and problem-free transition onto civilian life.

Key Words: Policeman, police work, honor, authority, privilege, retiree, retirement, crisis.

---

* Marmara Üniversitesi Öretim Görevlisi, Adli Bilimler Uzmanı

G R

Emeklilik aslında hayatın ya anması gereken bir safhasıdır ve o günlere eri mek bir anlamda artık rahat etmek demektir; dahası belli bir ömür çizgisine ula - manın bahtiyarlı nı da içermektedir. Emeklilik hakkını elde edememi ki iler halleri maatteessüf çok hazin dir ve onların, üç aylı nı muntazaman alanlara nasıl gıpta ettiklerini ancak bilen bilir.

Bütün bu gibi olumlu mülâhazalara ra men “te- kaüt” olmanın insandan alıp götürdükleri de inkâr edilemez. Getirilene nispetle bu götürülerin a ır basması, bazı meslek erbâbı için daha belirgindir ki emniyet mensupları bu tasnifte en ba ta gelenlerdendirler.

Polisin emeklili ini zor kılan gerekçeler birden fazladır. Daha da önemlisi, “*bazı eylerin üyü’ vuku- undan beterdir*” atasözündeki gibi emeklilik henüz adım adım yakla maktaki iken de, görevdeki son zaman- ların tadını tuzunu giderek olumsuz anlamda etkileyebi- lir.

Üniformadan Soyutlanı

Polisin di er mesleklerin ço una nazaran ba lca emeklilik travması resmî elbisesinden ⁽¹⁾ kopmasıdır. Bu resmî elbise her eyden önce onun toplumsal statü- sünü (orun, mevki) etrafa kar ı görünür kılmaktaydı ki bu çok özel bir durumdur. (Bilindi i gibi hak etmeden polis elbisesi giymek kanunen suçtur ve anılan kanun da bu elbisenin imtiyazını tescil ve teslim etmi olma- ktadır).

Zaten üniformalı mesleklerin sahipleri, hem de evrensel düzeyde, kendilerini ister istemez meslekleriyle özde le mi (aynîle mi / *identified*) görürler. Sosyo- loji kuramcısı Cooley’in tanımladı ı ünlü ayna-benlik (*looking-glass self*) algısı icabı, ba ka türlü de olamaz; zira *etraf* onları birey de il; polis, zâbıta, astsubay vs. olarak görür ve kendileri de sırf o sıfatlarla algılandık- larının giderek farkına varırlar.

Bir yazar anılan durumu Amerika özelinde öy- lece tespit ediyor: *Her polis size benzer bir öyküsünü nakledebilir. Bir partide kendisi misafirlere takdim edildi inde, gürlütiyle e lenenler arasında hemen bir ritim söñü ü ortaya çıkıvermi tir; çünkü onu, sadece ahlâkî yetkenin bir temsilcisinden ibaret görmü lerdir; yahut bir sosyal ortamda onu esir alan bir kızgın sivil, kanun adamlarına kar ı duydu u içermeyi, gücün istismarını, araba park etme konusundaki mahallî ku-*

ralları kendinden geçerek anlatma a koyulmu tur (Baker 1985: 174).

Emeklilik arifesinde bir devriye polisinin anla- tıldı ı Mavi övalye (*the Blue Knight*) romanının ilk ve en son sayfaları, kahramanın gö sündeki armayı parlatmasıyla mühürlenir. Rozet, ni an, ilt vs. satan ya lı hırdavatçı Rollo; her zamanki gibi bu ritüel sayılacak eylemi aynı titizlikle yapar.

Üniformanın mütemmim cüzü bu armalar, as- lında “komunun tavu u komuya kaz görünür” Türk atasözündeki gibi; belki sahip olmayanın sahibinden de ziyade yüceltti i bir alâmet-i farikalardandır (*coat of arms*).

Baker (1985: 20) de bu noktaya de iniyor: *Me- zuniyette ellerini kaldırıp ciddî bir yemin töreni yapar- lar. Her biri parlak bir metal arma edenir ki asla um- du u kadar a ır çıkmaz. Bir de tabanca takar ki keme- rinde bizatihi kaderi gibi a ırla tıkça a ırla ır. Beledi- ye ba kan, polis müdürü, e dost onları tebrik eder. Artık birer polis olmu lardır.*

Emeklilik, ahsiyeti esasen mesleki mevki veya geliriyle özde le mi ki i için de bir meseledir (Kaplan, Sadock & Grebb 1994: 797). Hem otoriteyi somut bi- çimde temsil eden hem toplu ta ıma araçlarında bedava seyahat hakkı getiren polis kimlik kartının ⁽²⁾ elden çıkması da üniformadan ayrılmı tamamlayıp perçinler.

Joseph Wambaugh’un bir ba ka polis romanın- da külliyyatının yarısını okudu umdan ba lı ndan emin olamıyorum emeklili e geçmi bir polis, malû- len emeklili ine ramak kala tebdil havaya çıkmı bir meslekta ndan bahsederken onun meslekteki son dem- lerine özenerek öyle der: “O hâlen polis kimlik kartını teslim etmi de il; icabında [im ek çaktırırcasına] çı- kartıp gösterebilir o kimli ini!” (ngilizce’de *flash* fiili im ek ça rı ımını da zimnen verir).

Evet, özenilen en son demler ve sonunda vakitli bir emeklilikten daha da travmatik bir vedâ! *Emeklili e intibak bilhassa hazırlıksız ki iler için en zordur. Ki i mecburen vakitsiz veya malûliyet yüzünden emeklili e yürür ise birçok olumsuz reaksiyonlar ya ar* (Kaplan, Sadock & Grebb 1994: 797).

² Emniyet Genel Müdürlü ü Kriminal Polis Laboratuvarları *Forensics* übede görevli iken, koli bölümünde ihtisasla mı orta ya lı bir polis memuru, bazen çay sohbetlerinde, emekli oldu unda kimlik kartını idareye teslim etmeyece ine dair mırın kırın ediyordu. Duyanlar da tebessüm edip susuyor- lardı. Onun bu hususta, tıpkı çocukla ırcasına, psikolojik savunma mekanizmalarından biri olan regresyon (gerileme / tereddi) durumuna yalpalaması, ta ıdı ı kimlik kartına ne derece kıymet verdi ini ortaya koyuyordu. (Bendenize ge- lince; ba asistanlı ımda ailevî sebeplerle Emniyet’ten istifa etmek suretiyle, ileri ya larda bir emeklilik travmasını, hiç bilmeden savu turaca ım varmı me er!). s.ç.

¹ Bu noktada demiryolcu, ifaiyecisi, belediye zâbıtası, gümrük veya orman muhafaza memurları gibi di er üniformalı me- slek sahipleri ve tabii en ba ta askerler de emeklilikte ünifor- mayı terk etme noktasında aynı buruklu u polislerle payla ırlar. s.ç.

Müdahale Hakkının Kaybı

Polis kabahat ve uygunsuz durumlarda ilgili kişilere karşı ma konusunda hem mecburiyet hem de yetki ta ır. (A ır bir cürüme ahit olma hâlinde ise her hangi bir vatanda kanunen müdahale yetkisini haiz olur). Bu yetkiyi kullanma giderek mekanikle ir ve alı kanlık ⁽³⁾ hâline dönü ür. Yetkinin son bulmasıyla, tabiatıyla bir bo luk ortaya çıkar.

Bir olaya müdahale hakkının kaybı, galiba sivil polisler için biraz daha önemli bir psikolojik mesele olarak ortaya çıkmaktadır. Resmî polisi görünce basit bir vukuatın tarafları kendilerine çeki düzen verip ayrılırlar. Zaten genelde üphe götürecek bazı sebepleri bulunan kişiler, polisle karşı karşıya kalmamak için gerekli manevraları da yapabilen insanlardır. Ancak bir sivil polisin sürpriz biçimde kendisini tanıtıp bazı durumlara el koyması söz konusudur.

Algılanma İtibar Azalması

Polis önceden mesleki dolayısıyla çevrede ya antıladı (erleben / to experience) itibarın aynısını emeklilikte asla ve kat'a göremeyecektir ⁽⁴⁾. Toplumda birçok kişinin, itibar edebilecekleri süjelerini içsel bir yönüyle ten ziyade müraice dürtülerle ve bazı içten pazarlıklar yoluyla belirleyip seçtikleri gerçeği nasıl yadsınabilir ki? Nasrettin Hoca'nın "ye kürküm ye" fıkrasında bu durum ne de güzel ifade edilmiştir! İşte bu vesileyle yanan ders; çokluk, emekli polisin izzetini (özsaygı) ona göre etkileyecektir. İnsan sosyal bir varlıktır ve nesnel gerçekliği algılayıcı bir etkileşim sonucu gerçekleştiren kendi öznelinin algısı da bu süreç içinde sürekli in a olur ⁽⁵⁾. Birçok ya lı için emeklilik

önceki i taahhütlerinin mesuliyetinden bo a çıkma ve hobiler kovalama anlamına gelirken; bazıları için ise, hele ekonomik sorun veyahut özsaygı kaybı yüzünden bir gerilim vakti olabilir (Kaplan, Sadock & Grebb 1994: 73).

Ya lı emeklilerin anılara baston misâli yaslanmaları, etkin ve parlak günlerindeki başarılarını demlene demlene anlatıp övünme ihtiyacı duymaları, bu gibi noksanlık duygularını bir dereceye kadar telâfi çabalarıdır.

Görev Yolda larından Ayrılı

Polisin emekliliğinin bir güç yanı da görev arkadaşlarından kopu tur. Bilindiği gibi bütün dünyada polislikte tehlike ve güçlükler vesilesiyle meslektaşlarla dayanışma di er bütün mesleklerde olduğundan farklı ve güçlü ⁽⁶⁾ bir derecededir. Dahası, polisin sosyal çevresi esasen yine başka polislerden ibarettir.

Polis memurlarının ço unlu u münhasıran sadece birbirleriyle görüşürler. Bir polisin buna dair ilk açıklayıcı sebebi, görevin davranışa etkileyen olanıdır. Çalı ma takvimidir. De i en nöbet saatleri (vardiya) ile beklenmedik fazla mesailer onu, düzenli bir tempoda çalı an di er vazifelilerden soyutlar. Yeme ini olmadık saatlerde ve so uk yer. Hafta istirahati hafta sonundan gayri günlere dü er. Antant kaldı ı bulumalara üst üste gidemeyince sivil tanıdıklar onu gözden çıkartırlar. Ço u polis size sivillerle i tugal etmeyi lerinin gerekçesi olarak unu söyler: Polisin hayata, i kavramına ve topluma bakı tarzını ekilendiren ve tutumlarını belirleyen görev baskısını ancak bir başka polis anlayabilir (Baker 1983: 175).

Yazar buna rağmen örgütte ırkçılık ve bayanları dı lama ve ayrımcılık veya tâcize tâbi tutma uygulamalarının varlığını da teslim ediyor ve bir çelmece (paradoks) uyarınca, o ünlü yolda lı nın bir başka veçhesiyle de bireysel düzeyde pamuk ipliğine ba lı olduğunu belirtiyor: *Bir polis memuru bir soru turma geçirmeye görsün veya bir isnada u ramaya görsün; hemen o*

beklentilerine uygun davranış kalıpları içine girer. Daha titiz giyimli, daha dikkatli konu an bir insan kisvesine bürünür. Rahmetli annem sınıf öğretmeni inde kılışal (pragmatik) bir disiplin çözümü olarak, sınıfın yaramaz ama güçlü kuvvetli öğrencisini mümessil yapıp ona sorumluluk ve yetki verirdi. Çocuk da hemen yeni rolüne intibak ederdi. s.ç.

⁶ Lisans öğrencisi imde bir yaz i inde Kapıkule sınır kapısında çalıırken bir gece vardiyası sonunda uzaktan tanıdığım bir pasaport polisini a lamaklı halde gördüm. Yüzüne dikkatli bakınca bir izahat getirdi: "Telsizden bir haber geldi. Sultanahmet Meydanı'nda bir meslektaş bir turist bıçaklamı . üpheli hâli varmı . Tam üstünü arama a yeltenirken... Bir gücüne gitti ki! A ladım durdum i te!". Ben bu meslek dayanı masına orada hayran kaldım. s.ç.

³ Lisans öğrencisi iken bir sınır kapısında bir yaz i i bulduğum; bir gün saatlerce yolcusunu bekleyen bir sivil polisle bir sohbetimiz oldu tu. Batı Anadolu'da bir şehirde görevliydi. Bir aralık kendisinin âdâb-ı muâret (görgü kuralları) ve hijyen konusunda çok hassas olduğunu, meselâ turnakları uzun bir lokanta garsonunu veya önlü ü kirli bir a çığı usulca uyarmak gibi alışkanlıkları bulunduğunu da anlatmıştı. Bu itiyatlarını geliştirmiş olmasını da; polisin; belediye memuru, gardiyan vs. gibi bütün özel zâbitalardan farklı ve bir anlamda hepsinin fevkinde bir genel zâbıtâ olu uyla gerekçelendirmişti. s.ç.

⁴ Bir asker arkadaşım bir gün askerî gazinoda, koyu bir semaver sohbeti yârenli i havasında, bana merhum baba komiser kayın pederini anlatmıştı. Meslekte son yıllarını Beyo lulu ilçe bölgesinde geçirmişti. Saygı görme açısından çok tatlı izlenimler biriktirmişti. Arkadaşım, kayın pederinin emekliliğindeki sükût-u hayaline de inirken "tabî bütün o itibar onun kendisine de il ama polisliğine" diye çok mânidar bir özetleme de getirmişti hayıflanmış ses tonuyla... s.ç.

⁵ Aksi yönde de yine kö ut bir olu um söz konusudur. Birçok arkadaşlarıncı hafife alınan bir memur, hasbelkader bir emekli pozisyonuna terfi ettirildiğinde, çabucak yeni rol (i payı)

karde lik birli inden aforoz ediliverir! Tedai (ça rı-
um) yoluyla bir zan ihtimalinden sakınmak üzere onu
kendi ba ına bırakıverirler (Baker 1985: 177).

Tüm Emeklilerle Ortak Sorunlar

Münhasıran polisin ya adı ı emeklilik zorlu u-
na ilâveten bütün emeklileri ku atan belli bir vazife ve
me gulyetten bo a çıkı ın getirdi i güçlük de bahse
de er. Ancak bunun telâfisi, esasen bazı hobilere yö-
nelmek suretiyle daha kolay mümkündür ve “elle gelen
dü ün bayram” atasözü misâli bir durumdur.

*Emeklilik yeni bir hayat tarzına uyarlanma ile
birlikte yeni görü ler ve ilgiler geli tirmeyi gerektirir.
Erkek için bu safha, ki ilik statüsünde bir de i iklik
itibarıyla kadının menopozunu andırır. Anılan de i im
genelde tekrar [çocuk misâli] ba ımlı duruma geçi i ve
dolayısıyla o dönemden kalakalmı çözümsüzlük takı-
lı larını veya bastırılmı halleri yeniden gündeme ge-
tirmeyi temsil eder (Solomon & Patch 1974: 609).*

Türk tiyatro ve gölge oyunu tarihinde kıymetli
eserlerin sahibi merhum Metin And (1927–2008), bir
ekran sohbetinde bir anısını nakletmi ti. Ailece bir eve
gezme e gitmi ler. Evin reisi emekli havacı general
cam kö esinde melül mahzun oturup dü ünüyormu .
Yazar, onun hâline üzülmü ama ibret de almı . Tek bir
ey belleyip kalmanın ve hep onu yapmak ihtiyacının
ne kadar tehlikeli olabilece ini bu örnekte görmü .

Aslında polisin görevi Baker’in deyimiyle zaten
“Hollywood yanılsamaları”ndaki (*Hollywood illusions*)
gibi heyecan verici olmaktan çok iraktır. *Dedektif’in
dü ünçesine göre onun dünyası kamuoyunun sandı-
ndan çok daha az a aalı bir dünyadır (Baker 1985: 99).*
Öyleyse bu kapsamda emeklilik yoluyla çok fazla ey
yitirmemi tir desek yeridir.

[Amerika’da] ortalama polis memuru yirmi yıl-
lık görev süresinde silâhını hiç ate lemez. Bazıları
(e er gidiyor ise) atı poligonu dı ında nâdiren silâh
çeker ama silâh hep ortadadır. Ya kalçadan sarkıyor-
dur ⁷ ya cırtırtılı bir kılıfta ayak bile ine ba lı-
dır. Gece yata ın yanındaki komodinin üzerinde veya
ço unlukla yastı ın altındadır. Tabanca bir ego i iri-
cidir (Baker 1985: 143).

Iğınçtır. Birinci Körfez Sava ı ile ilgili 2005
yapımlı realist bir filmde (senaryosu bir hâtrata dayalı
olan *Jarhead*) sava taki asker için de benzer bir konu
bir yan tema olarak ele alınmı tır. Keskin ni ancılık

⁷ Polis Laboratuvarında çalı tım günlerin birindeydi. Mesai
arkada larından biri biraz da ortaya atarak bir di erine sordu:
“Millî piyangoda faraza büyük ikramiyeyi kazansan mesle i
bırakır mıydın?”. Öbürü “kim bilir?” diye biraz dü ünürken,
bir ba ka arkada onun nâmına cevapladı: “Bırakamazsın
i te! Bal gibi biliyorum. Geçemezsin meslekten. Kıçına bir
tabanca de iyor ya! Asla geçemezsin!”. s.ç.

e itimi alan i tihalı deniz piyade Swofford ve arkada -
larının epey zamanları sırf çöle alı ma e itimiyle ve
can sıkıntısı ve gurbetin bunalımlarıyla geçip gider.
Nihayet sıcak çatı mada kendi uçaklarının dost ate ine
mâruz kalırlar. Gece karanlı ında Swofford ve gözlük-
lü Troy ate e verilmi kuyulardan fı kıran petrol ya -
muru altında yollarını kaybederler. Birli i tekrar bul-
duklarında bir gece partisi söz konusudur. E lenen as-
kerler yeni gelenlere harbin bitti ini bildirirler.
Swofford gözlüklü arkada ına, tüfe ini bir kere bile
ate lemedi ini söyleyince di eri imdi ate lemesini
söyler. Onun ba latmasıyla beraber, di er tetik çekme-
mi askerler de havaya atı a ba larlar.

Bir Romandan zlenimler

Eski Los Angeles polisi ve polisiye de il
polis yazarı Wambaugh, önceden de de indi imiz *Blue
Knight* adlı eserinde, polisli in birçok veçhesine el at-
makla birlikte esas tema olarak emeklilik öncesi duygu
ve dü ünceleri i lemi tir.

Sene 1970’ler, ortam Los Angeles’tir. Romanın
kahramanı Bumper Morgan otuzunda mesle e girmi
ve yirmi yılı doldurmasına sadece günleri kalmı bir
arabalı devriye polisidir. Olayları birinci tekil ahıstan
kendi a zından anlatır. Yeni bayan arkada ı Cassie
adında bir dul Fransızca ö retmenidir. San Francis-
co’da bir okulla anla mı tır.

Kendisi de orada bir özel güvenlik âmirli i ayar-
lamı tır. Birlikte gidip orada evleneceklerdir. Emekli
olmak üzere bulundu unu bu kadından ba ka bir de
Meksika asıllı eski arkada ı Cruz biliyordur. Arkada ı
onun aksine ufak tefektir. Evli ve birkaç çocukludur.
Zayıf ngilizcesi’ne ra men *sergeant* rütbesine çıkı-
bilmi tir. Bumper’a hep devriye mıntkasının bu koca
adamı bir yapı kan fâhi e spanyolca *puta* kelime-
sini kullanır gibi çekt i ini söyler.

Cassie ile izdivaç fırsatına bodoslama atlayıp ar-
tık bu i ten vazgeçmesini te vik eder Bumper’a. Ya ı,
bir devriyeci için çok ileridir artık ne de olsa. Bumper
Cuma günü izne ayrılıp emeklilik i lemini uzaktan ku-
manda ve sürpriz biçimde halledecektir.

Devriye bölgesinde bütün esnafın ve sokak in-
sanlarının tanıdı ı, kilolu, güçlü kuvvetli, i tihası müt-
hi bir emektar polis memurudur o. Gıda satıcıları on-
dan para almasalar da garsonlara bah i bırakır. Aynı
yerden üst üste sebeplenmekten kaçınır; fasılalarla u -
rar. Muhbirlerine kendi cebinden ödeme yapar. Ara sıra
a zına hazım tabletleri atar. Gerilim altında mide ikâ-
yetleri daha da depre ir.

Gençli inde evlenip bo anmı tır. Yalnız ya adı-
ndan görev aynı zamanda onun için bir aile yuvasına
da bir ikâme i levi görür. Polisli i her eyidir ve egosu
biraz i kincedir. imdi siyah-beyaz devriye aracını tek

baına sürüyor ise de zaman zaman ortaklarla iki kişilik devriyede çalışıyor olmuştur.

Bu meyanda bazı acemileri göreve alırmış, ısıtmış, yönlendirmişti ki okuyucuyla konuşurken o gençleri âdeta kendi erginlediği⁽⁸⁾ (tekris / *initiation / rites de Passages*) kanaatını yansıtır; çünkü onlara *Bumperize* polisler der; yani onlar orta yaşlı Bumper Morgan'ın rahle-i tedrisinden geçerek *bumperize* edilmiş gençlerdir!

Son günlerde bazı kötü durumlar ortaya çıkar. Bir nümayiş grubuna tek başına yollanır ve takviye gelene birkaç militan ile ileri geri konuşup sesinin teybe alındığını fark eder. Bir ajanın o teyp kasetini ele geçireceğini öğrenince rahatlar ve ajanın âmirine minnettar kalır. Ruhsatsız tabancası var diye otelde tutuklandı bir erin bürosüne sahibi mahkemeye çıkarken Bumper'a da tanıklık etmek düşer. Bazı kestirme gideller yasal botalar bıraktığından (bu polis davranışı rutin sayılır bir uygulama gibi geçerli oldu u halde) "i bu" duruma bir ekilde ortaya çıktıktan; hâkime hanım onu sonradan yek yek haller amma yalan yeminden kovmuştur gitmez.

Bir kanunsuz mürekkep bahişi için ahlâk zabıtasının düzenlediği baskında (önce kendi inisiyatifi ve sonra tamamlayıcı idari onay gereği) rol alır. Yaralanır berelenir. Bahişçilerin muhasibi olan adamın da yangın merdiveninden düşüp ölmesine belli belirsiz yol açmış gibi olur. Emin olamaz ve pek de aldırmaz. (Müstahak sayılır gibi kendince bir jüstifikasyon). Suç yönelenlere kişisel bir hıncı vardır Bumper Morgan'ın.

Karılaştığı bir esrar alıcısı ergeni suçüstü tevkif eder. Satıcıyı elinden geçirir. Sonra karnını doyururken kelepçe taktığı ergeni çözüp ona da yemek ısmarlar (Büfeci ondan para almaz, misafiri için ödeme ısrarını da geri çevirir). Çocuğun sadece ilgisiz bir ablası vardır. Bu polise kanı ısırır. Yarı-süreli çim biçmeindeki oldu undan indirimli fiyattan bir bahçe bakımı önerir. Polisin de futbol seyircisi oldu unu öğrenince beraber Dodger'ın maçına gitmek ister. Bumper bu manevî babalık talebinden de sıyrılmış lemlerden sonra sırta kadem basar.

Görevde son günlerinde Bumper melankoliktir; tahlilleri filosofiktir. Sokakların kahramanı, onca esna-

⁸ *İkel kültürlerde erginleme törenleri bireyin yeni bir konuma yükselişini temsil eder. Ergenlik geldiğinde mevcut statüden [çocukluk] ayrılmayı ve fiziksel ve moral bir sınamadan geçerek yeni statüyü [çengâver] kazanmayı içerir (Sillamy 1967: 260). Böylesi törenler sanayi toplumlarında geleneksel toplumlara nazaran daha az belirgin ise de evlenme merasimleri gibi bazı biçimlerde ya ama a devam ederler (Abercombie, Hill & Turner 1994: 360).*

fın kendisinden koruma hizmeti bekleyip güvenerek baktığı, yamuk yumuk kişileri olanların ise heybetinden ürktüğü bu yorgun polis; buralarda sona yaklaştıkça hesabı kitabı içindedir. Cruz'un evinde bir akşam yemeğine gider. Elinin nefis bol baharatlı Meksika yemeklerine yumulur. Bumper'ın emeklilik projesini son defa konuurlar. Sergeant Cruz ağız Meksika içkisinden koltukta sızıp kalınca, kuvvetli arkadaşları bu çelimsiz rütbeli polisi odasına taşıyor. Arkadaşlarının emine ve çocuklarına iyi akamlar dileyerek evden ayrılır.

Gündüz devriyesi bitince sivil giyinip kendi arabasıyla, tanıdığı bir Arap lokantasına gider. Karnını doyurur. Onlarla bir vesileyle önceden dost olmuştur. Göbek dansçı Arap melezi kız onun geldiğini görünce kendisine yanaşır. Zil zurna sarho olmuştur polisi evinde aşırlar. Kendisinden bir lütuf ister. Gözetim serbestisi yetkilisine nüfuz edip bir kürtaj seyahatine imkân sağlayabilir mi ve yatılı örenci kız kardelelere sezdirmeyi başarabilir mi? Polisin önceki evliliğini, ölen küçük oğlunu, sarho kafayla bu dansöze yaptığı içini açma konusundan öğreniriz.

Ertesi sabah erkenden, bir zamandır u ramadığı toptancı peynir masasına yönelir. Akşamdan kalma ilacı alsun diye meyveli yort yer [Amerikan yorturları nâdiren sâde, ekseriya meyvelidir]. Sonra ayran (*buttered milk*) içesi gelir (Tezgâhtar ona önce yarım litrelik bir iye verme gafletinde bulunursa da, sonradan ancak toparlanıp bir ikinciyeye, toplam ikram hacmini bir litreye baltıtmeyi akıl eder). Buradaki bu yort ve ayranların da artık son olacağını düşünür.

Cruz ile öle yemeği için bulmuş iken bir vukuat havası sezer. Kendisine bir vedâ hediyesi almak üzere bir dükkâna giren *sergeant* Cruz tam o esnâda gelen soygunculara, üniformasıyla hedef tekil etmiş oracıkta hayatını kaybetmiştir.

Bumper'ın başına kaynar sular dökülmüş gibi olur. Ba dedektife izah edip cevazını alarak, cesedin cebinden onun hep tılsım niyetine yanında taşıdığı Katolik tespihini alır. Aileye haber verme görevini de ona yüklerler. Bu sadmenin etkisi altında Cassie'e telefon eder. Bu gelişme üzerine onunla ne imdi ne daha sonra gelemeyeceğini bildirir. Kadının a lamasına da hiç oralı olmaz. Önceden de indimiz gibi kitabın sonunda, hırdavatçı ihtiyar Rollo'nun dükkânında görüşmesini parlatırken buluruz onu.

SONUÇ

Emeklilik herkes için önemli bir dönüm noktasıdır ve kimi güzellikleri de beraberinde getirebilir. Polis için ise diğer görenlere nispetle daha ağır bir süreçtir. Bunun da saygınlık ve imtiyaz açısından bazı

yitikler ya amak gibi a ırlıklı olarak mânevî ve biraz da maddî gerekçeleri mevzu bahistir.

KAYNAKÇA

ABERCOMBRIE, Nicholas; HILL, Stephen & TURNER, Bryan S. (1994). **Dictionary of Sociology**, third edition, Penguin Boks, New York & London.

BAKER, Mark (1985). **Cops: Their Lives in Their Own Words**, Simon & Schuster, New York.

KAPLAN, Harold I; SADOCK, Benjamin C. & GREBB, Jack A. (1994). **Synopsis of Psychiatry, Behavioral Sciences, Clinical Psychiatry**, seventh edition, Williams & Wilkins, Baltimore & London.

SILLAMY, Norbert (1967). **dictionnaire de la psychologie**, librairie Larousse, Paris.

SOLOMON, Philip & PATCH, Vernon D. (1974). **Handbook of Psychiatry**, Lange Medical Publications, Los Altos, California.

WAMBAUGH, Joseph (1983). **Der Müde Bulle [The Blue Knight]**, (ngilizce'den Almanca'ya çeviren Sepp Leeb), Wilhelm Heyne Verlag, München.